

PVDA

VERKIEZINGSPROGRAMMA

GEMEENTE SLUIS 2014-2018

SAMEN WERKEN

aan een
STERK en SOCIAAL Sluis!

11 december 2013

Kijk voor meer info op: www.sluis.pvda.nl

Dit verkiezingsprogramma is opgesteld langs de lijn van de programma's zoals die gehanteerd worden in de begroting van de gemeente Sluis.

Inhoudsopgave:

Inleiding	3
1. PvdA lokaal	4
2. Openbare orde en veiligheid	7
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	8
4. Werkgelegenheid en economie	10
5. Onderwijs	13
6. Cultuur en recreatie	14
7. Sociale voorzieningen en zorg	18
8. Volksgezondheid en milieu	21
9. Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting	23

Inleiding

Wij zijn trotse inwoners van West Zeeuws Vlaanderen, de gemeente Sluis. We wonen namelijk in een prachtige gemeente! Een schitterend open cultuurlandschap met prachtige dorpen erin. Weidse vergezichten en mooie natuur, de gemeente Sluis is niet voor niets aangewezen als Nationaal Landschap! Een indrukwekkende geschiedenis, die onder andere tot uiting komt in de vele monumenten. Een mooie kustlijn met prachtige stranden. De stranden van de gemeente Sluis behoren al jaren tot de mooiste stranden van Nederland. We hebben, per hoofd van de bevolking, een indrukwekkend aantal winkels en horeca, die ook nog eens van hoge kwaliteit zijn. In onze gemeente zijn zeer moderne en innovatieve bedrijven gevestigd. We hebben prachtige dorpen en stadjes, van het beschermde dorpsgezicht St. Anna ter Muiden tot historische vestingstadjes als Sluis, Aardenburg en IJzendijke. Mooie dorpen die de laatste jaren prachtig zijn opgeknapt als Retranchement, Groede en natuurlijk Breskens. We grenzen aan hoogwaardige werkgelegenheid in de Kanaalzone en Vlaanderen. En in onze achtertuin liggen prachtige cultuursteden als Gent en Brugge.

De afgelopen periode heeft de PvdA deel uitgemaakt van de coalitie. In deze periode zijn belangrijke zaken gerealiseerd. Het onderling respect en samenwerking zijn teruggekeerd in de gemeenteraad. Er zijn belangrijke visies, zeg maar routekaarten voor de toekomst, vastgesteld zoals de structuurvisie "Goed Leven", het WMO-beleidsplan "Samen Leven" en de toekomstvisie "Samen Goed". Om er voor te zorgen dat de gemeente Sluis een gemeente blijft waar het goed wonen, werken en recreëren is. Ook is er hard gewerkt om de financiën van de gemeente terug op orde te krijgen, de eigen vermogenspositie is verbeterd en de schuld is verminderd. Het preventief toezicht door de Provincie Zeeland is opgeheven. We zijn er echter nog niet en het zou goed zijn als dit beleid wordt voortgezet.

De komende jaren komt er nogal wat op ons af. We hebben nog steeds te maken met een economische crisis. De demografische ontwikkelingen, krimp en vergrijzing van de bevolking, dwingt ons tot ingrijpende maatregelen op gebied van o.a. de woningmarkt en het onderwijs. Daarnaast zal het lokaal bestuur in belangrijke mate in het teken staan van de op handen zijnde decentralisaties. Gemeenten krijgen er een omvangrijk takenpakket bij op het gebied van arbeidsparticipatie, (langdurige) zorg en jeugdzorg. "Den Haag" gaat straks niet langer over de inrichting van het sociale domein, dat is aan de lokale bestuurders. Deze forse uitbreiding van taken vraagt bestuurskracht.

Wij zijn van mening dat we het **samen** moeten doen!

Samen met onze inwoners,

Samen met ondernemers en organisaties,

Samen met onze burens in Oost-, West- en Zeeuws-Vlaanderen om de totale regio te versterken,

Samen met hogere overheden als Europa, Rijk en Provincie,

om verder te bouwen aan een samenleving waarin voor iedereen plaats is, waaraan iedereen bijdraagt en waar we niemand uitsluiten. Met een overheid die gelooft in de zelfredzaamheid van haar burgers, die dienstbaar is aan haar burgers en een vangnet biedt aan die burgers die even een vangnet nodig hebben.

1. PvdA lokaal

Betrouwbaar, transparant en coöperatief, dat is waar de PvdA voor staat. Zeggen wat je doet en doen wat je zegt. Duidelijk en eerlijk, met respect voor elkaar.

De grote uitdagingen die voor ons liggen en de belangrijke beslissingen die genomen moeten worden, vragen verantwoordelijke bestuurders en volksvertegenwoordigers die besturen in plaats van vechten over details. De PvdA levert lokale bestuurders die weten wat er in de regio speelt.

De gemeente Sluis is echter geen eiland dat zich kan onttrekken aan de rest van de wereld. De wereld wordt steeds kleiner en, of we het nu willen of niet, we hebben te maken met anderen. Anderen die ons beïnvloeden, ons zaken opleggen, maar ook anderen die ons kunnen helpen. De PvdA heeft vertegenwoordigers op alle niveaus. In Brussel, Den Haag, Middelburg, het waterschap en in (buur)gemeenten. Verbindingen zijn dus snel gelegd. Als we in onze gemeente kansen zien of tegen problemen aanlopen dan kunnen wij die verbindingen inzetten om snel tot resultaat te komen.

De PvdA gelooft in modernisering van de democratie. Bij de moderne burger, die inspraak heeft op school en op het werk en die als kritische consument is gaan denken, past niet dat hij één keer in de vier jaar mag stemmen en verder zijn mond moet houden. Een burger die actief betrokken wil zijn bij het bestuur moet daar de mogelijkheid toe hebben.

Betrouwbaar bestuur en goede dienstverlening zijn zaken waar de burgers op kunnen rekenen bij de PvdA.

De financiële crisis gaat niet voorbij aan de gemeente Sluis. De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan het verbeteren van de financiële positie van de gemeente en diverse bezuinigingen doorgevoerd. Tegelijkertijd zien we dat de gemeente steeds meer taken en verantwoordelijkheden krijgt. De drie grote decentralisaties waardoor de gemeente verantwoordelijk wordt voor de jeugdzorg, één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt (Participatiewet) en de overheveling van delen van de AWBZ, krijgen in de komende raadsperiode hun beslag.

Wij vinden dat je visie nodig hebt om de keuzes waar de gemeente voor staat, te kunnen maken. Hoe willen wij dat onze lokale samenleving eruit gaat zien? In die keuzes laten we ons leiden door begrippen als solidariteit en rechtvaardigheid, een samenleving waarin voor iedereen plaats is en waaraan iedereen bijdraagt en waar we niemand uitsluiten. Met een overheid die gelooft in de zelfredzaamheid van haar burgers, die dienstbaar is aan haar burgers en een vangnet biedt aan die burgers die even een vangnet nodig hebben.

In deze economische tijd is prioriteiten stellen dé uitdaging voor onze lokale politici. Door de financieel-economische crisis en de bezuinigingen van de landelijke overheid worden de financiële mogelijkheden van de gemeente steeds kleiner. Ook de gemeentelijke organisatie moet een bijdrage leveren aan noodzakelijke bezuinigingen. Dit kan door kritisch te kijken naar de eigen organisatie, de huisvesting en de inhuur van externen. Het gebruik van nieuwe media, digitalisering van de dienstverlening en het gebruik van open source software kunnen tot behoorlijke kostenbesparingen leiden.

Om te kunnen werken aan de samenleving zoals die ons voor ogen staat, is een lokale overheid nodig die slagvaardig is, die de taken waarvoor zij staat goed kan uitvoeren. Dit betekent dat er meer regionale samenwerking nodig is. Op heel veel terreinen, zoals bijvoorbeeld de arbeidsmarkt, economische zaken, de woningmarkt en het sociaal domein, mogen gemeentegrenzen, maar ook landsgrenzen geen belemmering vormen maar is een regionale aanpak gewenst.

Hoewel niet principieel tegen herindelingen, is de PvdA Sluis op dit moment geen voorstander van een gemeentelijke herindeling in Zeeuws-Vlaanderen. Wij zijn van mening dat het grondgebied van de gemeente in dat geval wel heel erg groot wordt. De afstand tussen burger en bestuur zal in dat geval te groot worden. Wij zien hier dus onvoldoende voordeel in. Wel vinden wij dat er (nog) meer samenwerking dient te komen.

We moeten waken dat er geen wildgroei komt van gemeenschappelijke regelingen waar we als gekozen volksvertegenwoordigers geen grip meer op hebben. We zien wel mogelijkheden om gemeentelijke diensten (de BackOffice) samen te voegen en op die manier efficiencyvoordelen behalen.

Naast de regionale samenwerking in Zeeuws Vlaanderen en Zeeland vinden wij dat we de blik meer naar het zuiden moeten richten. Europa transformeert steeds meer tot een "Europa van de regio's". Zo bekeken hoort Zeeuws-Vlaanderen veel meer bij Oost- en West-Vlaanderen dan bij Zeeland.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- De PvdA wil een lokale overheid die zich dienstbaar opstelt. De gemeente is er voor de bewoners, niet andersom. We zien bewoners als verantwoordelijke burgers die het beste met de gemeente of het dorp voor hebben. Voor onverschilligheid is in onze gemeente geen plaats.
- De PvdA wil zoveel mogelijk gebruik maken van betrokken bewoners die het beste met de stad of het dorp voor hebben. Veel bewoners zetten zich graag in voor de lokale samenleving. Waar mogelijk betrekken we bewoners in een zo vroeg mogelijk stadium bij belangrijke keuzes. Dat komt het beleid ten goede: de kans op succes is groter als bewoners weten dat ze invloed op het beleid hebben.
- Verdere regionale samenwerking is op onderdelen noodzakelijk. Op economisch en sociaal terrein is veel winst te behalen, zeker nu de lokale overheid voor steeds meer taken op het gebied van zorg, welzijn en sociale zekerheid verantwoordelijk is. Dit mag echter niet leiden tot een nieuwe vorm van centralisme die slecht democratisch controleerbaar is.
- De PvdA zal het initiatief nemen om Zeeuws-Vlaams breed een overleg op te starten met onze SPa-collega's in Oost- en West-Vlaanderen om de totale regio sterker te maken!
- De PvdA wil bureaucratie en regeldrift samen met bewoners en ondernemers aanpakken. Regels zijn er om bewoners en bedrijven te helpen, niet om ze dwars te zitten. We schaffen overbodige regels af.

- We zien erop toe dat de vastgestelde visie op dienstverlening wordt uitgevoerd. Bewoners en bedrijven dienen snel en goed geholpen te worden.
- We besteden alleen overheidstaken uit als marktpartijen deze echt beter en goedkoper kunnen uitvoeren. Verdere uitbesteding van taken en marktwerking heeft niet onze voorkeur.
- De PvdA gaat behoedzaam om met de beschikbare overheidsmiddelen. Wij beheren dit alsof het om ons eigen geld gaat. Dit doen wij door een sterke budgetdiscipline, wij sturen op gestelde doelen op basis van vooraf beschikbaar gestelde middelen. We zijn terughoudend met betrekking tot het aangaan van risico's.
- Wij verantwoorden door helder te verwoorden wat is bereikt, hoe het is bereikt en met inzet van welke middelen. Transparantie vooraf en achteraf.
- De gemeentelijke organisatie levert een bijdrage aan de bezuinigingen.
- We laten de lokale lasten gelijke tred houden met de inflatie.
- De lokale overheid moet rekening houden met de koopkracht van haar inwoners. De PvdA streeft daarom naar het voorkomen van lastenverzwaringen.
- Het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod – allen die zich in de gemeente Sluis bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld – zijn voor ons uitgangspunt. Dit discriminatieverbod geldt ook voor de seksuele geaardheid van onze inwoners.
- Geen enkele trouwambtenaar mag weigeren een homostel in de echt te verbinden. Onze overheid is dienstbaar aan haar burgers.
- Gemeenteraadsleden van de PvdA zijn in de eerste plaats volksvertegenwoordigers. Ze staan in nauw contact met bewoners, maken waar mogelijk gebruik van hun kennis en ervaring en leggen over standpunten en besluiten voortdurend verantwoording af.

2. Openbare orde en veiligheid

Iedereen heeft recht op een veilige buurt. Zodat kinderen veilig buiten kunnen spelen en niemand 's avonds binnen hoeft te blijven uit angst voor overlast of criminaliteit.

Je veilig voelen is een basisbehoefte. En hoewel een risicovrije samenleving niet bestaat, kan de gemeente wel veel doen om te zorgen voor veiligheid en een veilig gevoel. Veiligheid begint bij de aanpak van criminaliteit en asociaal gedrag. Veiligheid wordt vergroot door preventie en bestrijding van misdaad en overlast. Maar ook verloedering moet worden tegengegaan, hufferigheid en onbeschoft gedrag is niet te tolereren. Wanneer het om veiligheid gaat wil de PvdA preventie waar dat kan en hard ingrijpen waar het moet.

Regels en handhaving

De PvdA vindt dat er niet meer regels moeten zijn dan strikt noodzakelijk. Overbodige of onzinnige regelgeving dient te worden afgeschaft. In een maatschappij zullen er echter altijd regels nodig zijn om te kunnen samenleven. Zonder deze regels wordt het een chaos. Regels zijn nodig om er voor te zorgen dat iedereen, maar ook komende generaties, nog kan genieten van onze omgeving. Regels zijn ook nodig om zwakkeren te beschermen tegen hufferig gedrag.

Regels zijn er om nageleefd te worden. Indien de regels niet goed zijn, moeten we de regels veranderen. Maar, als er regels zijn waar velen zich niets van aantrekken en er ook niet op aangesproken worden, geeft dit onduidelijkheid, onzekerheid en verdwijnt het vertrouwen. De PvdA staat juist voor duidelijkheid, zekerheid, vertrouwen en het opkomen voor de zwakkeren. Wij vinden dus dat de regels gehandhaafd moeten worden.

Om effectief te handhaven is het belangrijker dat de pakkans van overtreders vergroot wordt, dan dat de straf heel hoog is. De PvdA wil dus investeren in het inzetten van meer Bijzondere Opsporing Ambtenaren (BOA's).

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Wij staan voor een gezamenlijke aanpak van woningcorporatie(s), brandweer, politie, veiligheidshuis, gemeente en anderen om aantasting van het woongenot door woonoverlast te voorkomen en aan te pakken.
- We treden op tegen alcoholmisbruik onder jongeren. Ouders hebben hierin een eerste verantwoordelijkheid. Wij verwachten van onze winkeliers en horecaondernemers dat zij zich houden aan de leeftijdsgrens. Dit handhaven wij streng.
- Regels zijn regels. Overtreders moeten worden aangepakt.
- Bovenallige ambtenaren omscholen tot Bijzonder Opsporing Ambtenaren en inzetten ten behoeve van de handhaving.

3. Verkeer, vervoer en waterstaat

Verkeersveiligheid en een goede verkeersafwikkeling blijven belangrijk. Om onze streek aantrekkelijk te houden voor bezoekers en toeristen, maar ook voor mensen die hier wonen en elders werken, is een goede bereikbaarheid belangrijk. De ombouw van de N61 is, eindelijk, in volle gang. De bereikbaarheid vanaf de expresweg blijft heel belangrijk! Naast een veilige en snelle bereikbaarheid van de gemeente is het ook belangrijk dat deze aantrekkelijk oogt. Ten slotte is dat het eerste wat bezoekers zien van de streek en dus de eerste indruk. De aanwezige rotondes in onze gemeente zijn niet allemaal even fraai. De gemeente en andere beheerders van rotondes gaan gezamenlijk op zoek naar sponsors die bereid zijn deze rotondes te verfraaien en te onderhouden. Net als in het buitenland moet het in Sluis mogelijk zijn ook kunstwerken op rotondes te plaatsen.

De aantrekkingskracht van de regio voor burgers en toeristen moet worden vergroot door de parkeervoorzieningen te optimaliseren, zodat parkeeroverlast zo veel mogelijk wordt voorkomen. Het bieden van parkeergelegenheid in kernen en langs de kust dient beter dan tot nu toe geregeld te worden. Het eerste doel van betaald parkeren is de regulering van het verkeer en een tweede doel mag wat de PvdA betreft zijn om een deel van dure investeringen voor parkeren en andere voorzieningen via parkeergelden terug te verdienen. Aan de kust dient het vrij parkeren langs de openbare weg in verband met de verkeersveiligheid terug gedrongen te worden.

De PvdA blijft van mening dat het winkelcentrum Sluis veel aantrekkelijker zou zijn als dit autovrij is. De combinatie van auto's en winkelend publiek is niet van deze tijd. Voor de bevoorrading van de winkels dient een regeling gemaakt te worden. De kooptoeurist uit zowel het binnen- als buitenland zal de gemeente dankbaar zijn als men ongehinderd zonder stank van de uitlaatgassen en veilig op de openbare weg kan winkelen. Indien dit gerealiseerd kan worden dan ontstaat er ook de mogelijkheid om de Markt geheel of gedeeltelijk in te richten als terras voor de aanliggende horecaondernemers. Met het pas gerenoveerde en museaal ingerichte Belfort ontstaat hier een (nog) aantrekkelijker verblijfsgebied.

Om onze regio te promoten is het noodzakelijk blijvende aandacht te geven aan onze fietspaden en het onderhoud daarvan om de veiligheid nog verder te vergroten. Ook is het nodig aandacht te besteden aan aantrekkelijke fietsenstallingmogelijkheden. De veiligheid van fietsers en wandelaars staat centraal. Veel aandacht is er voor de verkeersveiligheid van kinderen in de omgeving van scholen.

In de afgelopen raadsperiode is, vooral dankzij de PvdA, het gratis openbaar vervoer voor inwoners van 65 jaar en ouder ingevoerd om daarmee een bijdrage te leveren aan het voorkomen van isolement en eenzaamheid. Hier wordt veelvuldig gebruik van gemaakt en het vermindert de kosten van het WMO-vervoer, volgens ons is dit dus zeer succesvol. Naast het gratis vervoer voor ouderen zullen wij ons ook inzetten om dit te realiseren voor jongeren. Jongeren die op HBO of universiteit studeren hebben een gratis OV-jaarkaart, jongeren die (ver) moeten reizen naar hun MBO-opleiding betalen echter de hoofdprijs, dit vinden wij niet terecht! Het openbaar vervoer is de primaire verantwoordelijkheid van de Provincie Zeeland. Wij zullen ons inzetten voor het behoud van de bereikbaarheid van de kleine kernen. Door de centralisering van voorzieningen is adequaat vervoer een eerste

vereiste voor bereikbaarheid. Dit geldt voor alle voorzieningen, maar zeker ook voor onderwijs!

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Behoud van gratis openbaar vervoer voor inwoners van 65 jaar en ouder.
- Uitbreiden gratis openbaar vervoer.
- Bereikbaarheid van (onderwijs)voorzieningen voor jong en oud tegen een betaalbare prijs.
- Behoud van het fiets/voetveer, betaalbaar en met een ruime dienstregeling.
- Opfleuren van rotondes in onze gemeente.
- Het (op gezette tijden) autovrij maken van het winkelcentrum in de kern Sluis.
- Zo snel mogelijk komen tot een gedragen plan en uitvoering van een aantrekkelijk centrumgebied in Schoondijke.
- Bij de inrichting van wijken en centra houden we rekening met de gebruikers van rolstoelen en scootmobielen.
- Het parkeerbeleid richten we zodanig in dat overlast voor woonwijken zoveel mogelijk wordt beperkt. Hiervoor hebben we o.a. het systeem van vergund parkeren in Sluis en Cadzand-Bad. Er volgt handhavinginzet in gebieden waar parkeeroverlast hinderlijk en gevaarlijk is. Het parkeren van vrachtwagens in woonwijken pakken we aan.
- Om de gevaarlijke situatie aan de kust op te lossen, die ontstaat als gevolg van het vrij parkeren langs de openbare weg, sluiten we een convenant met waterschap en provincie.
- Er is een toename gesignaleerd in het aantal illegaal geparkeerde/overnachtende campers langs de kust. Er zijn voldoende camperplaatsen op de campings en we zullen hier dus op handhaven.

4. Werkgelegenheid en economie

Werk is van groot belang voor zowel individuele mensen als de samenleving. Werk verschaft niet alleen inkomen, het draagt ook bij aan eigenwaarde, sociale contacten en vermindert afhankelijkheid. Werk houdt mensen betrokken bij de samenleving en is een voorwaarde voor solidariteit en emancipatie.

De PvdA zet zich daarom sinds haar oprichting al in voor het scheppen en in stand houden van werkgelegenheid. Werkgelegenheid is de beste vorm van sociaal beleid. Werk maakt burgers sterk en sterke burgers dragen een sterke samenleving.

Alhoewel we accepteren dat de bevolkingskrimp onontkoombaar is, wil dat niet zeggen dat we daarom niets meer moeten doen aan werkgelegenheid, in tegendeel! Jongeren die in deze streek willen blijven wonen, zullen werk moeten hebben. Daarom vindt de PvdA dat we moeten zorgen voor goede randvoorwaarden voor werk, zoals scholing, stageplekken enzovoorts. Juist ook om deze jonge mensen een kans te geven op een goede toekomst in de gemeente Sluis.

Niet voor iedereen is het vinden van werk gemakkelijk, soms heb je daarbij hulp nodig. Dit kan zijn omdat je een arbeidsbeperking hebt, tijdelijk geen werk kunt vinden of in een sector zit die zwaar te lijden heeft onder de economische crisis. Onze ondersteuning is gericht op het vinden van (ander) werk en het vergroten van zelfredzaamheid van onze burgers.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- De PvdA wil dat er een Plan van de Arbeid voor onze regio komt. Hierin worden alle groepen betrokken: jongeren, ouderen, mensen met een beperking en mensen die vrijwilligerswerk doen. Samen met de mensen zelf, het bedrijfsleven, het MKB, uitzendorganisaties en andere instanties wordt dit plan gemaakt zodat het in 2015 kan draaien.
- Dit plan is gericht op uitbreiding (of minimaal behoud) van de werkgelegenheid en het aantal arbeidsplaatsen, de verbetering van de afstemming tussen vraag en aanbod, het creëren van leerwerkplaatsen, stageplaatsen en participatiebanen.
- Wij willen dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft door voldoende stageplekken en werkervaringsplaatsen aan te bieden binnen de eigen organisatie en 5 procent van de arbeidsplaatsen te reserveren voor langdurig werklozen en arbeidsgehandicapten.
- Stimuleren dat meer studenten uit Zeeuws-Vlaanderen in Gent gaan studeren. De ervaring leert dat deze studenten na afronding van hun studie eerder in de streek blijven, dan wanneer men naar de Randstad gaat. Hiermee kan de “braindrain” enigszins worden tegengegaan. Goed voorbeeld is hier “de Havo-piste” op ROC Scalda, een schakelklas waarna leerlingen na de Havo met één tussenjaar kunnen doorstromen naar het Vlaamse hoger onderwijs.

- Goed contact tussen de gemeente en lokale ondernemers is altijd nuttig, maar zeker belangrijk in tijden van economische tegenwind. De PvdA wil dat de gemeente met ondernemers overlegt over de economische situatie in de gemeente en de regio.
- De regels voor aanbestedingen worden zo toegepast dat het voor lokale ondernemers aantrekkelijk is om in te schrijven op aanbestedingen.

Economie

Economische groei creëert banen. Er is sprake van een tekort aan mensen in zorg en techniek, we moeten dat samen met de partners in onze regio oplossen. Bedrijven horen zich thuis te kunnen voelen in onze gemeente. Daarom zorgen wij voor een mooie gemeente die goed bereikbaar is en waar onderwijs, overheid en bedrijfsleven nauw samenwerken. Het is belangrijk dat ondernemers kunnen ondernemen en niet verzand raken in bureaucratie.

Als voorbeeld en een kans voor deze samenwerking zien we dat in de MKBA Zeeuws-Vlaanderen de mogelijkheid werd geopperd om de sterke vergrijzing te benutten om de werkgelegenheid te laten groeien en Zeeuws-Vlaanderen te versterken als zorgcentrum. Dit door een kwalitatief sterke opleiding te koppelen aan hoogwaardige stages, zeer betaalbare huisvesting en uitstekende vooruitzichten op de arbeidsmarkt.

Voor landelijke gebieden is het van belang om een goede oriëntatie te hebben op economisch sterkere steden en regio's. Gelet op de ligging van Zeeuws-Vlaanderen lijkt een versterking van de banden met Vlaanderen wederzijds voordeel te kunnen bieden. De PvdA zal het initiatief nemen om Zeeuws-Vlaams breed een overleg op te starten met onze SPa-collega's in Oost- en West-Vlaanderen om de totale regio sterker te maken!

We zijn van mening dat we de kansen die er in de komende jaren voor de gemeente Sluis liggen met beide handen moeten aangrijpen. Dynamiek is van groot belang, bedrijvigheid is goed voor onze economie en ook voor de sociale verbanden.

De laatste jaren hebben er vele ontwikkelingen plaatsgevonden aan de kust en ook de komende periode staat er nog een heleboel op stapel. Wij zijn hier positief over. Recreatie en toerisme zijn heel belangrijk voor onze gemeente. Mede dankzij het toerisme in de zomer hebben we zo'n uitgebreid winkelarsenaal. De landbouw zal aan de kust een stapje terugdoen, maar krijgt in het achterland volop ruimte. Recreatie en toerisme is de economische kurk waarop wij drijven. Daarnaast uiteraard de bedrijventerreinen en de werkgelegenheid in bijvoorbeeld de Kanaalzone, maar ook in Vlaanderen (Gent, Zeebrugge).

Als (Zeeuws-) Vlaamse gemeenten moeten we samenwerken om dit te behouden en zo mogelijk uit te breiden.

Als grensregio heeft de gemeente Sluis goede kansen. Door goed ingerichte bedrijventerreinen moeten we anticiperen op economisch betere tijden. Uitbreiding van bedrijventerreinen is niet mogelijk, maar het is wel mogelijk om de kwaliteit van de bedrijventerreinen te verbeteren in samenwerking met de provincie.

Wij zien de kansen in onze grensregio in de transportsector door onze ligging dicht bij het havengebied van Zeebrugge. Daarnaast zijn we er van overtuigd dat de technisch innovatieve bedrijven en de bedrijven die zich ontwikkelen op het gebied van duurzame energie, kansrijk zijn voor groei en prima passen in onze directe omgeving.

Het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) heeft er belang bij dat de lokale bedrijventerreinen en de winkelcentra uitnodigend zijn voor het publiek. Door het inrichten van bedrijfsinvesteringszones en het heffen van contributie of reclamebelasting bij alle bedrijven, betaalt iedere ondernemer mee aan de uitstraling van de handelscentra. De freeriders (bedrijven die nooit meedoen aan ondernemersverenigingen en de activiteiten) worden zo gedwongen financieel bij te dragen.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs voortzetten en intensiveren, ook over de grenzen heen, in o.a. UwNieuweToekomst.
- Dat de gemeente het bedrijfsleven op een adequate manier bedient.
- Inrichten van bedrijfsinvesteringszones (BIZ) voor bedrijventerreinen en binnensteden.
- Deregulering van belemmerende regels en het meer op lokale bedrijven inrichten van aanbestedingen.
- Verder verbeteren digitale bereikbaarheid (glasvezelnetwerk).
- Draadloos open netwerk realiseren.
- Goede infrastructurele ontsluiting en verbindingen.
- Verbeteren aantrekkingskracht centrum Oostburg.
- Versterken van de (toeristisch) economische concurrentiepositie van de kern Sluis.
- Behoud en versterking vismijn Breskens, ingebed in toeristisch product.
- Bedrijventerreinen:

Oostburg: heeft een verzorgingsfunctie voor de hele gemeente!

We staan hier geen zware industrie toe.

Er worden enkel "echte" bedrijven toegestaan.

We staan niet toe dat het wordt volgebouwd met bedrijfsverzamelgebouwen waarin hobbyisten een unit huren om aan hun auto te sleutelen.

Breskens: voor de zwaardere industrie.

Eede: heeft de beste kansen, door de aantrekkelijke ligging vlakbij de grens en de expresweg. We zetten in op verdere uitbreiding van dit terrein.

Schoondijke: grote hoeveelheid braakliggende grond die er nog ligt, zetten we terug om naar landbouwgrond en in ruil daarvoor breiden we Eede uit.

5. Onderwijs

Het onderwijs is een belangrijke motor van de emancipatie. Het doorbreekt het automatisme dat opeenvolgende generaties alsmaar in dezelfde maatschappelijke positie blijven steken. Met trots zien we dat tegenwoordig kleinkinderen van ongeschoolde arbeiders topposities in onze maatschappij kunnen innemen.

De PvdA staat voor goed, toegankelijk en betaalbaar onderwijs voor iedereen, je hele leven. De overheid blijft eindverantwoordelijk en garandeert de kwaliteit, toegankelijkheid en bereikbaarheid van al het onderwijs.

Demografische ontwikkelingen laten zien dat de komende jaren het aantal kinderen verder zal dalen. Voor basisschoolleerlingen wordt een daling van 30% voorspeld.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- De PvdA zet zich in om de onderwijsbesturen Escalda en Scoba te fuseren tot één onderwijskoepel.
- Er blijven maximaal acht basisscholen in de gemeente Sluis (maximaal één per kern).
- Basisscholen dienen “brede scholen” te zijn met voor-, tussen- en naschoolse opvang.
- Om scholen voor iedereen bereikbaar te houden, wordt een schoolbus ingezet vanuit kernen waar geen school meer is naar de dichtstbijzijnde school.
- Omdat het Zwin College een streekfunctie heeft, streven we naar een zo breed mogelijk aanbod, maar indien opleidingen/richtingen niet langer in Oostburg kunnen blijven bestaan op het Zwin College, zorgen voor gratis vervoer van leerlingen naar Terneuzen.
- Vanuit de gemeente continueren van maatschappelijke stages voor middelbare scholieren om hen daarmee vertrouwd te maken met de noden in de maatschappij en in contact te brengen met vormen van vrijwilligerswerk.
- Meer afstemming en samenwerking zoeken met het onderwijs in Vlaanderen.

Voortgezet onderwijs in Maldegem, Knokke.

MBO, HBO en universitair in Gent, Brugge.

- Een plan ontwikkelen wat te doen met leegkomende schoolgebouwen.

6. Cultuur en recreatie

Cultuur

West Zeeuws-Vlaanderen heeft onder andere door zijn ligging een uniek cultuurhistorisch verleden. Een schat waarin het typisch West Zeeuws-Vlaamse kan worden herkend: de vestingstadjes, waterlinies, gebouwen, het landschap, zijn archeologische schatten, kerken enzovoorts. Daarnaast is er ook nog het immaterieel erfgoed (de taal, folklore en gebruiken). Dit erfgoed maakt West Zeeuws-Vlaanderen bijzonder en hiermee onderscheid het zich van andere gebieden.

Ook op het gebied van kleinschalige musea, theatervoorzieningen, bibliotheken, amateuristische kunstbeoefening, expositiemogelijkheden, concerten en veel andere hieraan gerelateerde cultuuruitingen, is er in de gemeente Sluis een kwalitatief goed en over de kernen gespreid aanbod. Een dergelijk aanbod is zowel interessant voor de inwoners van onze gemeente alsook voor de toerist die onze streek bezoekt.

Met name voor de bezoekers van onze streek kan de cultuurbeleving bijdragen aan een versterking en verbreding van het toeristisch imago van West Zeeuws-Vlaanderen. De gemeente Sluis kan en moet meer zijn dan zon, zee en strand. Het beleven van onze cultuur kan een positieve impuls geven aan het voor de streek belangrijke verblijfstoerisme en de kwaliteit hiervan verhogen. Voor de eigen bewoners van onze gemeente moeten we streven dat zoveel mogelijk bewoners kennis kunnen maken en deel kunnen nemen aan kunst en cultuur. Een basisvoorwaarde voor het realiseren van deze ambitie is naast laagdrempeligheid, de aanwezigheid van een divers en aansprekend cultureel aanbod. Cultuur is een essentiële factor bij het bevorderen van de sociale cohesie binnen en buiten de kernen. Vrijwilligerswerk, amateuristische kunstbeoefening en het bezoeken van culturele activiteiten dragen bij aan maatschappelijke participatie en bewustwording. Belangrijk is dat van jongs af aan de jeugd in het primair en voortgezet onderwijs in aanraking komt met verschillende aspecten van kunst en cultuur. Dit kan een belangrijke bijdrage leveren in de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Kennismaking met verschillende cultuuruitingen heeft een bewezen effect op onder meer het normbesef en de taalontwikkeling. Een open cultuur en voor iedereen!

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Een divers laagdrempelig en aansprekend cultureel aanbod.
- Bevorderen van kennismaking met cultuur van kinderen en jongeren.
- Het bewaren en behouden van ons cultureel erfgoed.
- Cultuur zoveel mogelijk integreren in andere beleidsterreinen.
- Mogelijkheden en ruimte bieden aan professionele kunstenaars in de gemeente Sluis.
- Meer samenwerking van culturele instellingen in de gemeente en samenwerking met de gemeenten in Vlaanderen, zoals Gent en Brugge.
- Wij stimuleren cultureel ondernemerschap. Dit kan leiden tot nieuwe creativiteit met economische spin-off.

- Ondersteuning om te komen tot een nieuw Zeeuws archeologisch museum in Aardenburg en de Visserij Experience in Breskens.
- Het Ledeltheater is een geweldige voorziening in onze gemeente, wij zullen dit blijvend ondersteunen.
- We stimuleren de komst van een of meerdere uitgaansgelegenheden voor jongeren.
- We stimuleren en faciliteren evenementen (met name ook voor jongeren), onder andere door duidelijke en eenvoudige regelgeving waarbij we uitgaan van het principe om evenementen mogelijk te maken in plaats van allerlei belemmerende regels op te leggen.

Sport

De gemeente Sluis heeft een groot voorzieningenniveau op het gebied van sport. Daarnaast hebben we een uitnodigende groene omgeving om te wandelen, fietsen en zwemmen. Sporten en bewegen is niet alleen gezond voor lijf en leden, maar het voorkomt ook problemen als overgewicht en diabetes. Sportbeoefening heeft op de jeugd belangrijke effecten op de motorische ontwikkeling en de mentale weerbaarheid. De PvdA is dus voorstander van gemeentelijke acties om iedereen aan het sporten of bewegen te krijgen. De doelgroepen die hierbij bijzondere aandacht nodig hebben, zijn de jeugd, de chronisch zieken en gehandicapten en de senioren.

Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie en zijn in veel dorpen het sociale cement van de samenleving. Veel verenigingen kampen echter met dalende ledentallen in onze krimpregio. In de afgelopen periode zijn verenigingen al meer gaan samenwerken en zelf meer verantwoordelijkheid gaan dragen voor het onderhoud en beheer van hun accommodaties. (coöperatie veldsporten, Stichting Recreatiebad Elderschans).

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Op scholen en tijdens ouderavonden moet voorlichting over sport en bewegen worden gegeven.
- Maken van bewegingsprogramma's voor ouderen in elke kern.
- Bekende sportatleten in contact laten komen met onze jongeren, want goed voorbeeld doet goed volgen.
- Voor ons is multifunctioneel gebruik van sportparken en accommodaties het uitgangspunt. Wij willen dat deze ook overdag beschikbaar zijn voor het onderwijs en activiteiten in het kader van begeleiding (AWBZ).
- Bij onderwijshuisvesting zorgen we voor goede gymzalen. De gymnastiekles in het basisonderwijs wordt bij voorkeur gegeven door een vakleerkracht lichamelijke oefening.
- Sportclubs die problemen ervaren als gevolg van dalende ledentallen zullen we begeleiden richting fusies en gezamenlijk gebruik van faciliteiten.

- Stichting Recreatiebad Elderschans in Aardenburg is een goed voorbeeld van hoe mensen zelf, door samen te werken, voorzieningen kunnen behouden en versterken. We zullen de stichting blijven ondersteunen om het zwembad te behouden en te versterken.

Recreatie en toerisme

De toeristische sector is een belangrijke economische pijler voor de gemeente. Het is belangrijk dat tijdig wordt ingespeeld op nieuwe trends en ontwikkelingen. De geactualiseerde recreatievisie is een belangrijk instrument om hier goed op in te kunnen spelen. De laatste jaren zijn er veel en goede ontwikkelingen geweest. We zien echter ook dat er wezenlijke verschillen ontstaan. Nog steeds zijn er familiebedrijven, er komen echter ook steeds meer bedrijven in handen van grote concerns. We zien jonge innovatieve ondernemers, maar aan de andere kant ook ondernemers die niet meer meegaan in de vernieuwing. Doordat er aan de ene kant veel nieuwe recreatiewoningen en appartementen zijn gebouwd, zien we aan de andere kant dat er ook oudere parken verpauperen. In het land zien we voorbeelden van campings en parken die een alternatieve vorm van inkomsten gaan zoeken, bijv. uitponding of al dan niet permanente bewoning van Oost-Europese werknemers. Ook voor Zeeuws Vlaanderen is dit een bedreiging. Hoe maken we de markt weer gezond? Jonge, innovatieve ondernemers hebben behoefte aan ruimte voor de nodige kwaliteitsslag, anderzijds zijn er teveel eenheden op de markt. Uitbreiding en saneren; dit lijkt een paradox... Actueel is het plan van het ministerie van Economische Zaken en het Nationaal Groenfonds om een pilot uit te voeren in Drenthe en Zeeuws-Vlaanderen. Doel van deze pilot is "recreatieve ruilverkaveling" opdat toekomstbestendige en innovatieve bedrijven de ruimte krijgen om uit te breiden en bedrijven die geen toekomst meer hebben (warm) te saneren.

De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd door zowel private partijen als overheid in het aantrekkelijker maken van het gebied. We denken dan aan de nieuwe natuurgebieden, maar ook bijvoorbeeld Cadzand-Bad en Breskens. We zorgen ervoor dat inkomsten van het toerisme (o.a. toeristenbelasting & verevening) geherinvesteerd worden in het toerisme. Hierbij denken we aan verdere ontwikkeling recreatienatuur, gebiedsontwikkeling in ruime zin (en specifiek: het verbinden van natuurgebieden met de kust en ontwikkelingen Nieuwvliet-Bad) en een kustexploitatie maatschappij voor het strand. We zijn echter ook van mening dat het aantrekkelijk maken en houden van kernen ook gunstig is voor toeristen.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Toeristenbelasting niet verder verhogen, het is van belang dat de investeringsruimte van ondernemers behouden blijft en de prijs van het toeristisch product niet stijgt.
- Om noodzakelijke investeringen niet te frustreren, zorgen wij voor een effectieve en efficiënte vergunningverlening en voorkomen we onnodige regeldruk.
- We werken samen met de recreatieondernemers om de geactualiseerde recreatievisie uit te voeren. Onderdelen hierin zijn onder andere combinaties maken van maatschappelijke (gesubsidieerd) en recreatieve functies (commercieel) en ook de vorming van een kustexploitatie maatschappij.
- Er moet variatie zijn in de vormen van verblijfsrecreatie.

- Verdere ontwikkeling recreatienatuur langs de kust. De combinatie van rust, ruimte, landelijkheid en natuur blijft een belangrijke troef voor het toerisme in West Zeeuws-Vlaanderen.
- Realiseren wandelpromenade Nieuwvliet.
- De rol, nut en noodzaak van de VVV evalueren en zo nodig wijzigen.

7. Sociale voorzieningen en zorg

De komende decentralisaties van rijkstaken naar de gemeente hebben een geweldige impact op het gemeentelijk beleid. In feite zijn er vijf decentralisaties: de Jeugdzorg, de regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, de dagbesteding van de AWBZ, passend onderwijs en de transformatie van de publieke gezondheidszorg. Van de gemeente wordt een integrale aanpak van deze domeinen verwacht. Het kan doelmatiger, efficiënter en goedkoper. Een probleem is wel de forse kortingen op de over te hevelen rijksbijdragen. Wij gaan voor een goede en betaalbare zorg. Wij zien het als een uitdaging om de sociale voorzieningen op het huidige niveau te houden, ondanks het beperkter zijn van de middelen. Winst zoeken we in samenwerking en een integrale behandeling; geen aparte trajecten meer. Bezuinigingen vinden we ook in structuren en overhead (te hoge salarissen en te veel managers). Het in stand houden van instituties is geen doel op zich.

Preventie krijgt nadrukkelijk een grote rol in de gemeentelijke aanpak. Preventie zetten we integraal in. Scholen, gemeente, lokale organisaties en hulpverleningsorganisaties stemmen hun voorlichting op elkaar af. De gemeente heeft de regie om de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten.

We besteden ook aandacht aan de armoede in onze gemeente. Ook wij hebben helaas een voedselbank nodig. Schuldhulpverlening en kwijtschelding van belastingen zijn financiële instrumenten bij armoedebestrijding. Een goede financiële basis en zekerheid in verbinding met participatie maken het mensen mogelijk om in de maatschappij mee te blijven doen. Instellingen als woningbouworganisatie, energieleveranciers en sociale ondernemers spreken we aan op hun verantwoordelijkheid. Financiële armoede leidt ook tot sociale armoede en eenzaamheid. We zetten daarom in op participatie: iedereen moet (kunnen) meedoen.

Het doel is om op alle leefgebieden mensen vaardigheden aan te leren om zo zelfredzaamheid te bevorderen. Ook het onderwijs krijgt steeds meer zorgtaken (denk aan passend onderwijs). De school vervult een belangrijke rol bij het vroeg signaleren van problemen. Een hechtere samenwerking met het onderwijs is dan ook noodzakelijk.

De gemeente heeft de regierol. De gemeente stelt kaders, doelstellingen en monitort. De gemeente is zelf geen uitvoerder. Rollen houden we zuiver. Professionals moeten de ruimte krijgen en hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en kunnen verantwoorden. Gemeente ontwerpt in dialoog met aanbieders gezamenlijk beleid.

De gemeentelijke taak op het sociaal domein omschrijven wij als volgt:

De gemeente regelt adequate ondersteuning en begeleiding voor kwetsbare inwoners die om welke reden dan ook, voor even of voor langere tijd, in meer of mindere mate extra aandacht nodig hebben, omdat ze het op eigen kracht niet redden.

Het spreekt voor zich dat we al deze taken niet zelfstandig kunnen uitvoeren. In principe doen we zo veel mogelijk lokaal. De eerstelijnszorg (in nauwe afstemming met huisartsen) is een gemeentelijke taak. Voor delen van specialistische taken is samenwerking noodzakelijk. Zoals inkoop van zorg, arbeidsmarkt jeugdzorg (jeugdreclassering, gesloten jeugdzorg,

meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling). Volume speelt daarbij ook een rol. Samenwerken kan regionaal, provinciaal of landelijk.

Het is van belang dat de gemeente zo veel mogelijk vrijheid krijgt om eigen beleid te ontwikkelen. De diverse financieringsstromen worden ontschot. Alleen dan krijgen we individuele maatwerkoplossingen voor ondersteuning, begeleiding en verzorging.

Uitgangspunten zijn voor ons: zorg op maat, snel en nabij, arbeidsparticipatie als dagbesteding en het Persoonsgebonden Budget als sluitstuk. We gaan daarbij uit van één gezin, één plan, één regisseur. Met andere woorden maatwerk, één aanspreekpunt/coach, aandacht voor de cliënt en zijn omgeving en een integrale aanpak op alle leefgebieden.

Arbeidsparticipatie als dagbesteding

Het gaat hier om begeleid werken, al dan niet betaald. Alles is gericht op maatschappelijke en arbeidsparticipatie. Het toe leiden van mensen naar de reguliere arbeidsmarkt is het uiteindelijke doel. Het sociale werkbedrijf Dethon zal in zijn huidige vorm verdwijnen. Vanaf 2015 is geen instroom meer mogelijk. We denken hierbij aan alternatieve oplossingen, zoals het in dienst van de gemeente nemen van mensen en combinaties van dagbesteding/arbeidsparticipatie. Ook staat het de gemeenten vrij zelf vormen van beschermd werken te organiseren. Voor de intensievere zorg komt er geschikte dagopvang. De tegenprestatie van mensen met een uitkering wordt een wettelijke verplichting. In principe vinden wij dat deze tegenprestatie op vrijwillige basis moet gebeuren. Aan de andere kant wie kan werken, moet werken. Wij zullen hier zorgvuldig mee omgaan.

Zorg

De rijksmaatregelen op het gebied van zorg betekenen een leegloop van verzorgingstehuizen. Alleen mensen met een zwaardere zorgbehoefte kunnen nog instromen. Naar verwachting ontstaat er geen grote vraag naar zorgwoningen. Mensen worden immers veel meer thuis verzorgd. Wij faciliteren wel de ombouw van verblijfsinstelling naar zelfstandige (zorg)appartementen. De vraag naar mantelzorg neemt naar verwachting toe. Dit is een punt van zorg. Wij vinden het een taak van de gemeente om de mantelzorgers te ondersteunen en te faciliteren. Ook de vraag naar woningaanpassingen en een toegankelijke woonomgeving zal groeien. Dit betekent een aanslag op het toch al beperkte budget W(et) M(aatschappelijke) O(ndersteuning).

Zorg op maat

Wij hanteren als algemeen uitgangspunt het adagio "Maatwerk vraagt om lokale toegang en beoordeling". De gemeente is het eerste aanspreekpunt in de eerstelijnszorg. De gemeente heeft ook nadrukkelijk de regie. Uitvoering van de zorg ligt in handen van (multidisciplinaire) teams uit verschillende organisaties (pilot buurt- en wijkteams) Deze teams doen ook de indicatiestelling. Het gaat uiteindelijk om integrale dienstverlening. Van deze pilot hebben we hoge verwachtingen. Niet in het minst door het meedoen van de huisartsen en het gebruik maken van de aanwezige sociale structuur in een kern. Er wordt een zwaar beroep gedaan op burgers voor meer zelfredzaamheid. Wij zetten daarbij in op instrumenten als de buurtcoach en het faciliteren en ondersteunen van het buurtgericht werken. Ondersteuning met zo licht mogelijke middelen, alleen daar waar het noodzakelijk is zwaardere zorg in zetten. Kortom maatwerk. We maken daarbij gebruik van de sociale samenhang in een maatschappij waarin iedereen meedoet. Één aanspreekpunt voor de burger en zorgen dat

de burger ook zelf invloed heeft op zijn of haar ondersteuning. De terugkeer van de wijkverpleegkundige is een versterking van het wijkgericht werken.

Vervoer

Een belangrijke reden om de dagbesteding zo dicht mogelijk bij huis te organiseren is de beperking van de vervoerskosten. In de huidige situatie is het niet uitzonderlijk dat zo'n dertig procent van het beschikbare budget opgaat aan vervoerskosten. We moeten slimme verbindingen zoeken zoals combinatie van vervoersstromen gemeente, provincie en zorgverzekeraars.

Publieke gezondheid

De transformatie van de GGD is een goede ontwikkeling. Wij menen dat de GGD zich moet richten op de provinciale kerntaken. Andere werkzaamheden horen thuis bij de gemeente of de regio. We gaan immers naar zorg op maat.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- De gemeente voert de regie bij de uitvoering van het sociale domein.
- De gemeente neemt zo veel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst.
- Wij organiseren zelf beschut werk.
- We investeren in het uitbouwen van algemene voorzieningen die bijdragen aan het zelfstandig functioneren van burgers.
- De wettelijke tegenprestatie wordt zorgvuldig ingevoerd. Deze mag niet leiden tot verdringing van werk.
- We zetten in op zorg op maat en zorg nabij.
- Zorg verlenen wij zo integraal en zo snel mogelijk.
- Wij ondersteunen en faciliteren de mantelzorgers door het aanbieden van respijtzorg en een mantelzorgcompliment.
- We bouwen de pilot buurt- en wijkgericht werken uit.
- Zorgaanbieders krijgen de kans hun vrijkomende ruimte om te bouwen tot zelfstandige (zorg)eenheden.
- We gaan nauw samenwerken met zorgverzekeraars.
- We versterken de samenwerking met het onderwijs.
- Wij maken slimme verbindingen op het gebied van vervoer.
- De dagbesteding wordt zo dicht mogelijk bij huis georganiseerd.

8. Volksgezondheid en milieu

Het beleidsterrein volksgezondheid is voor een groot gedeelte een rijkstaak. De gemeentelijke bemoeienis met de plaatselijke gezondheid neemt echter steeds meer toe. Het beleid op het gebied van alcohol- en drugsgebruik en psychosociale problematiek vraagt meer en meer de aandacht van gemeenten. Beleid op het gebied van alcoholmisbruik dient niet alleen ingezet te worden op jongeren, maar ook op ouderen (55+) omdat uit cijfers blijkt dat ouderen de toekomst hebben in de verslavingszorg, mede ook door problematisch medicijngebruik. Voldoende en goede voorzieningen voor de volksgezondheid binnen de gemeente zijn dan ook van groot belang.

Het beleid dient gericht te zijn op een gezonde leefwijze van de inwoners. Voorlichting en preventie op diverse terreinen is daarbij zeer belangrijk. Nieuwe trends moeten daarbij zeker niet vergeten worden, zoals internet, gamen, digipesten, online gokken, social media, GHB en energiedrankjes.

Daarnaast zet het Rijk in op een Nationaal Programma Preventie, waarbij wordt aangegeven dat een brede maatschappelijke inspanning op het gebied van preventie nodig is om de gewenste verschuiving te weeg te brengen richting meer aandacht voor gezondheid en gedrag in plaats van alleen de nadruk op ziekte en zorg. De inzet op preventie wordt steeds urgenter aangezien het aantal chronisch zieken en daarmee de ziektelast in Nederland sterk toeneemt. Daarbij is het van belang om preventie ook lokaal duurzaam te verankeren, omdat (ernstige) problematiek met vroegtijdige herkenning, adequate doorverwijzing en preventieve behandeling worden verminderd. Ook binnen het onderwijsveld is er een toenemende vraag om in te zetten op specifieke gebeurtenissen op school, zoals omgangsvaardigheden en sociale weerbaarheid.

Porthos Sluis (waar ook het Centrum Jeugd en Gezin onderdeel van uitmaakt) zet nu al in op preventie van bovengenoemde problematiek en dit willen we in de toekomst zeker voortzetten en waar mogelijk verder uitbreiden.

In Porthos Sluis werken diverse organisaties samen op het gebied van welzijn, zorg, opgroeien en opvoeden en dit zal in de toekomst met de invoering van de decentralisaties een steeds belangrijkere centrale organisatie worden.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Voortzetting van deelname aan het Zeeuwse project "Laat Ze Niet (ver)Zuipen!", wat gericht is op het terugdringen en voorkomen van alcoholproblematiek bij jongeren.
- Duurzaam verankeren van preventie op het gebied van gezondheid en gedrag binnen het gezondheidsbeleid van de gemeente.
- Samenhangende preventieprogramma's ontwikkelen met de betreffende partners om publieke gezondheid integraal aan te pakken via de domeinen zorg, school, werk, wijk, vrije tijd en opvoedingssituatie.

Milieu en duurzaamheid

Steeds meer mensen en bedrijven zijn zich bewust van het belang van duurzaamheid. Onze ambities zijn hoog. De PvdA wil bereiken dat Nederland in 2050 een 100 procent duurzame economie is. Lokaal/regionaal milieubeleid is noodzakelijk om deze ambitie te realiseren en onze omgeving schoon en gezond te houden. Hierbij is het noodzakelijk dat iedereen zich hiervoor inzet. De gemeente geeft het voorbeeld en stimuleert bedrijven en inwoners op verschillende manieren hun steentje bij te dragen aan een duurzame gemeente. Hiervoor is, op initiatief van de PvdA Sluis, de energievisie "Samen Groen" vastgesteld in 2012. In 2013 gevolgd door, opnieuw op initiatief van de PvdA, de visie "Duurzaam Sluis".

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Uitvoering geven aan de vastgestelde visie "Duurzaam Sluis" met de ambitie bestaande, vernieuwende, grensverleggende en toekomstgerichte concepten te ontwikkelen en tot uitvoering te brengen die ervoor zorgen dat de gemeente Sluis zich op sociaal, economisch, maatschappelijk en ruimtelijk gebied duurzaam ontwikkelt.
- Stimuleren van duurzame energiebronnen, met name zonnepanelen.
- Door het aanleggen van oplaadpunten stimuleren we het gebruik van elektrische auto's en scooters.
- Het gebruik van energiebesparende maatregelen bij nieuwbouw bevorderen we. Bij aanbestedingen en bestemmingsplannen nemen we dit als eis op.
- We maken het huidige woningbestand energiezuiniger, bijvoorbeeld door in de prestatieafspraken met woningcorporaties duurzaamheid als doel op te nemen of door subsidie te verstrekken (of te wijzen op) energiebesparende maatregelen en woningisolatie.
- Duurzame alternatieven voor de verwarming van gebouwen in de gemeente stimuleren we.
- Agrarische bedrijven bieden we de mogelijkheid voor duurzaamheidsinitiatieven op eigen erf, zoals een kleine energie-installatie, co-vergistinginstallaties en kleine windturbines.
- Stimuleren van het realiseren van de energiesprong bij het renoveren van woningen.

9. Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting

De gemeente Sluis is een krimpregio. Het bevolkingsaantal daalt en de samenstelling van de bevolking wijzigt; minder jongeren en meer ouderen. Dit heeft uiteraard zijn uitwerking op de woningbehoefte. Wij willen een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitatief is afgestemd op de behoeften en wensen van de (toekomstige) inwoners.

Volgens de prognoses, waarin het bevolkingsaantal verder daalt en ook het aantal huishoudens zal dalen, is de huidige woningvoorraad groot genoeg. Wij zijn echter van mening dat de huidige woningvoorraad niet voldoet aan de wensen en behoeften en dat er dus wel degelijk behoefte is en blijft aan nieuwbouw! Het is niet onze bedoeling de woningvoorraad uit te breiden, maar wel om deze kwalitatief te verbeteren! Door de vergrijzing komt er meer behoefte aan woningen met voorzieningen waar ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Er kan behoefte komen aan bouwconcepten voor meergeneratiegezinnen, meer duurzame woningbouw, enz. Ook de stelling dat er voldoende goedkope woningen beschikbaar zijn voor starters op de woningmarkt onderschrijven wij niet! Dat de starterwoningen in de laatste nieuwbouwwijk in IJzendijke als eerste verkocht werden, laat zien dat ook aan dit type woningen wel degelijk behoefte is. Om onze jongeren die hier willen blijven ook daadwerkelijk een woning aan te kunnen bieden afgestemd op de wensen en behoeften, is er nog steeds noodzaak aan starterwoningen. Verder liggen er wel degelijk kansen om nieuwe inwoners aan te trekken, remigratie en Belgen! De laatste jaren kopen er steeds meer Belgen een huis in Zeeuws-Vlaanderen en ook in de gemeente Sluis. Dit omdat de woningprijzen in België veel hoger zijn dan hier. We zien echter ook dat deze mensen vaak in België werken, de kinderen in België naar school gaan en ze in België hun boodschappen doen. We moeten ons best doen deze immigranten in te burgeren en te laten participeren in onze lokale samenleving. De immigratie van Belgen kan een tegenwicht bieden aan de forse autonome vergrijzing en hierdoor ook voordelen opleveren voor de voorzieningen en het arbeidsaanbod.

Het zal ook de herstructureringsopgave verminderen. Want dat die er is, is zeker! Nu al is becijferd dat er een fors overschot aan woningen ontstaat. Leegstand en verpaupering zet de leefbaarheid onder druk. Het is dus noodzakelijk overtollige woningen uit de markt te halen. Dit kan door sloop, door renovatie en samenvoegen van woningen en ook door het gebruik van woningen als tweede woning. Wij zijn geen voorstander van het permanent bewonen van recreatiewoningen op parken aan de kust. Deze parken zijn bedoeld voor recreatie en permanente bewoning zien we liever in de kernen waar meer dan voldoende woningen zijn.

Goed wonen is echter meer dan een dak boven je hoofd. Iedereen verdient een fijne buurt om in te wonen. Een buurt waar men zich veilig en thuis voelt, waar kinderen op straat kunnen spelen en waar mensen met in plaats van naast elkaar leven. Een dergelijke buurt ontstaat als gemeente en bewoners de handen ineen slaan. De PvdA gaat er daarom samen met bewoners voor zorgen dat buurten er goed uit zien en vooral ook veilig zijn. Want prettig wonen gaat niet alleen over goede woningen voor iedereen, over schone en prettige straten, schone lucht, goed openbaar vervoer en fatsoenlijke voorzieningen. Prettig wonen betekent ook dat we met elkaar samenleven in plaats van tegenover elkaar staan in onze woonomgeving.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Er blijft ruimte voor nieuwe initiatieven op het gebied van woningbouw en extra aanbod in kansrijke segmenten.
- Er komt regionale afstemming via woningbouwafspraken en uitvoering door gemeenten en corporaties.
- Om de noodzakelijke herstructurering uit te voeren is veel geld nodig. Hiervoor wordt een regionaal herstructureringsfonds opgericht door Provincie, gemeenten en Rijk, en zij voeden dat fonds ook (de gemeente Sluis dus ook!).
- Bij toestemming tot nieuwbouw zal er ook (elders) gesloopt moeten worden of een bijdrage in het herstructureringsfonds worden gestort.
- Wij stimuleren het renoveren en samenvoegen van woningen. Particulieren die hier initiatieven toe nemen zullen we financieel ondersteunen vanuit het herstructureringsfonds.
- Wij ondersteunen het initiatief UPGRADE. Deze Zeeuws Vlaamse organisatie start in 2014 een proef die tot doel heeft om eigenaren van overbodige en verkrottende woningen te stimuleren om hun huis te slopen. De gemeente Sluis doet mee aan deze proef. Op de eerste plaats door de proef te ondersteunen met regelgeving, maar ook door zo nodig middelen beschikbaar te stellen.
- Om een aantrekkelijke woonomgeving en voorzieningen te behouden is het nodig dat er aantrekkelijke centra blijven. Voor Oostburg betekent dit:
  - Investeer in herstructurering bestaande bebouwing centrum, i.p.v. infrastructuur!
  - Panden opkopen, maak aantrekkelijke winkelruimten met appartementen voor ouderen erboven.
  - Afspraken maken met ontwikkelaars.
- In navolging van het transformatieplan Aantrekkelijk Wonen Oostburg en ook de dorpsvisie Retranchement wil de PvdA dat voor elke kern een dorpsplan wordt opgesteld om te kunnen werken aan behoud van leefbaarheid. Bewoners krijgen hier directe invloed op.
- Bouwprojecten en herstructureringsprojecten worden afgestemd op de toekomstige bevolkingssamenstelling waarbij gebouwd wordt om het zelfstandig wonen van ouderen te faciliteren.
- Nieuwe bouwconcepten voor meergeneratiegezinnen worden niet door regelgeving gehinderd.
- Gebruik van woningen als tweede woning kan de herstructureringsopgave verlichten. Indien dit leidt tot verlies van leefbaarheid in dorpen, omdat woningen veelvuldig leegstaan en verpauperen, zullen we een tweede woningverordening opnieuw op de agenda zetten.

- Permanente bewoning in recreatiewoningen wordt niet toegestaan.
- We ontwikkelen beleid om langdurige leegstand te voorkomen c.q. aan te pakken.
- We maken plannen om vrijkomend maatschappelijk vastgoed te herbestemmen.
- We zullen niet overal alles kunnen behouden, clusteren van voorzieningen in de dragende kernen is noodzakelijk.
- Wij willen een veilige en goed onderhouden openbare ruimte. Speeltuintjes, groen, wijkparkjes en bankjes nodigen uit om elkaar te ontmoeten.
- Onze openbare ruimte beheren we vanuit de principes soberheid, degelijkheid en eenvoud.

Landbouw, landschap en natuur

Landbouw en recreanten zijn de belangrijkste gebruikers van het buitengebied. Deze hebben deels tegenstrijdige belangen: efficiënt productielandschap ↔ kleinschalig en recreatief toegankelijk landschap.

De eerste bedijkingen hebben rond Cadzand plaatsgevonden in de 11e eeuw op initiatief van de Brugse en Gentse monniken. Daarna is het snel gegaan, maar vaak moest er ook weer land worden prijsgegeven als gevolg van dijkdoorbraken. Aan het begin van de 17e eeuw werden de dijken zelfs doorgestoken om de Spaanse bezetter tegen te houden. Bovendien zijn er tal van militaire bolwerken gebouwd. In 1648 werd de vrede getekend en konden nieuwe bedijkingen voortvarend ter hand worden genomen en de laatste dateert van 1879 bij het Zwin. Vele elementen van vervlogen tijden zijn nog steeds goed zichtbaar in het landschap. Nog steeds is het landschap overwegend agrarisch in gebruik en zijn het de boeren die dit bijzondere cultuurlandschap in stand houden, ook al is de agrarische beroepsbevolking inmiddels tot 14% teruggelopen.

Een met kreken, dijken en historische fortificaties dooraderd, boeiend en afwisselend kleinschalig landschap. De vergezichten, de ontstaansgeschiedenis en de zichtbare littekens uit het roerige verleden hebben West Zeeuws-Vlaanderen de aanwijzing Nationaal Landschap opgeleverd.

Van de grondgebonden bedrijvigheid in Sluis voert de landbouw, in hoofdzaak akkerbouw, de lijst aan. Voor burger en toerist is de landbouw feitelijk het gezicht van de gemeente.

De tendentie van minder, maar wel grotere bedrijven is nog niet gestopt en dat betekent dat de werkgelegenheid in de landbouw verder zal teruglopen. Daar komt nog bij dat er in Zeeland verhoudingsgewijs veel oudere bedrijfsvoerders zijn met kleine bedrijven en zonder opvolger. Ondanks de landinrichtingswerken van de afgelopen jaren en het werk van de Gebiedscommissie West Zeeuws-Vlaanderen is het bijeen brengen van verspreid liggende veldpercelen tot een aaneengesloten huisperceel onverminderd noodzakelijk om tot kostenbesparing en bedrijfsefficiëntie te komen.

De inkomens in de landbouw staan al enige tijd onder druk. Steeds meer werken landbouwers in deeltijd en heeft de zogenaamde verbrede landbouw (kamperen bij de boer, productverkoop aan huis, landschapsonderhoud) z'n intrede gedaan. De werkgelegenheid

in de landbouw zien we voor een deel wel terug bij de loonbedrijven, maar dat is in hoofdzaak tijdelijk en laaggeschoold werk.

Het landbouwproductie- en interventiebeleid wordt in Europa gemaakt. In toenemende mate verwacht Brussel een tegenprestatie van de bedrijfssteun in de vorm van investeringen in natuur, landschap, milieu en dierenwelzijn. De provincies spelen een hoofdrol in het plattelandsbeleid, zoals dat in de Wet "Inrichting Landelijk Gebied" is geregeld. Hierin kunnen ook lagere overheden een rol spelen bij de cofinanciering.

De milieudruk van de Nederlandse landbouw is nog steeds te hoog, vooral de nitraatmissies hebben een effect voor het broeikasgas N₂O en de vervuiling van het grond- en oppervlaktewater. Verduurzaming van de landbouw is onverminderd noodzakelijk. Aanwenden van minder mineralen, meer gebruik van dierlijke mest en combinaties vinden met energieopwekking (denk aan co-vergisting) zullen meer en meer noodzakelijk zijn.

Natuurbeleving vormt een bron van inspiratie en ontspanning voor de drukbezette 21^e eeuwse burger. Onderzoeken van de ANWB, MKB en de rijksoverheid laten zien, dat de Nederlandse burger natuur zeer waardeert en er graag op uit trekt.

De kwaliteit van cultuur, natuur en landschap vormt een keurmerk voor de streek en zal vooral voor stedelingen steeds meer een rol gaan spelen bij de keuze voor de bestemming van een vakantie of een lang weekend. De vergelijking met de Waddeneilanden dringt zich in deze nadrukkelijk op.

Steeds meer mensen willen in hun vrije tijd buiten actief zijn en in toenemende mate worden natuurgebieden ontsloten. Denk in ons gebied dan vooral aan grote delen van het Zwin en de Verdrongen Zwarte Polder, de wandelroutes over en langs de Wallen van Retranchement, Aardenburg, Sluis en de Olieschans, de wandel-/fietsroute door de Zwartegatsekreek, maar ook de uitzichtpunten in het Grote gat, Plaskreek, Blikken en Baarzandse kreek. Nieuwe routes door het Grote gat, Aardenburgse Havenpolder en de Herdijkte Zwarte Polder, de bosjes van het Erasmus en Nummer Één. Er is de laatste jaren veel waterrijke natuur bijgekomen en dat leidt in de winter tot veel schaatsplezier.

Dat is een goede ontwikkeling en is toe te juichen. Een zonering en afstemming van alle activiteiten kan wenselijk zijn. Denk hierbij aan: wandelen, fietsen, zwemmen, (zee)kano varen, surfen, kite surfen, kite buggen, waterskiën, jetski varen, speedboten en para sailen. Alles kan, maar misschien niet overal.

Dit betekent voor de komende raadsperiode:

- Benutten van mogelijkheden om de landbouw te moderniseren met middelen van het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV).
- Zo veel mogelijk steunen van de "verbrede" mogelijkheden binnen het individuele landbedrijf.
- Verdere verduurzaming van de landbouw.
- Weren van intensieve veehouderij.

- Vermaatschappelijking van de landbouwsector met haar dwarsverbanden naar de sectoren recreatie en natuur.
- Bieden van ruime ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische sector onder andere door het bieden van mogelijkheden voor:
  - Structuurversterking door het onder voorwaarden vergroting en vormverandering van de bouwvlakken toe te staan.
  - Nieuwe Economische Draggers (verbrede landbouw) in de hele gemeente, zoals recreatieve nevenfuncties en kleinschalige commerciële voorzieningen en bedrijvigheid.
- Faciliteren en stimuleren van agrarische bedrijven en particulieren als ontwikkelaar en beheerder van een recreatief aantrekkelijk landschap, onder andere door het stimuleren van het natuurvriendelijke beheer van oevers/slootkanten en akkerranden.
- Combineren van zorg en landbouw.
- Steunen van de uitvoering van het Nederlandse en Europese natuurbeleid in de gemeente Sluis.
- Zo veel mogelijk openstelling van deze natuurgebieden in zomer en winter ten bate van natuurbeleving.
- Nationaal Landschap als kwaliteit van de streek beter promoten.